

Regeringskansliet
M2020/02246/Nm

Svar på remiss av SOU 2019:66-En utvecklad vattenförvaltning

Bakgrund

Regeringen har remitterat utredningen ”En utvecklad vattenförvaltning” till myndigheter, kommuner och intresseorganisationer. Utredningen har haft i uppdrag att utreda och utvärdera ansvarsfördelningen, beslutanderätten och organiseringen av myndigheterna inom vattenförvaltningen och att lämna förslag på hur organisationen bör vara utformad för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig förvaltning. I uppdraget har även ingått att föreslå hur finansieringen av de åtgärder som följer av åtgärdsprogrammen kan säkerställas, samt lämna nödvändiga författningsförslag.

Yttrande

Styrning och organisation

Den nya ansvarsuppdelningen mellan myndigheter skulle med fördel kunna förtydligas. Örebro kommun är osäkra på om omorganiseringen verkligen effektiviserar arbetet med vattenförvaltningen. Att Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning ska samarbeta inom ett stort antal områden kräver att ansvarsfördelningen dem emellan är väldigt tydlig. Vi ser risker med att ingen av myndigheterna har huvudansvaret. Förslaget med en ny nämnd för beslut gällande miljö kvalitetsnormer skulle kunna medföra en förlust av den kompetens som idag är insatt i frågorna och därmed snarare ge långsammare och mindre säkra beslut, något som vi inte har tid med om vi ska kunna uppnå MKN inom utsatt tid.

Örebro kommun ser positivt på att regeringen föreslås besluta om åtgärdsprogram och tror att det ger en bättre koppling mellan åtgärder och finansiering än i dagens situation. Det vore också positivt om regeringen och riksdagen var mer involverade i uppföljningen av vattenförvaltningen. Om regeringen tar fram en nationell handlingsplan i enlighet med förslaget i utredningen, hoppas Örebro kommun att det blir tydligare än idag att

åtgärdsprogrammet är prioriterat och att det är något som myndigheter och kommuner ska arbeta utifrån. Det är dock viktigt att man tar tillvara på den kompetens som finns i dagens vattendelegationer även i en ny organisation.

Örebro kommun är positiva till att arbetet föreslås bli mer lokalt och att samverkan ska göras mer på alla nivåer. Det är dock viktigt att man får med verksamhetsutövare och företag i samverkan, då kommunen inte har full rådighet över alla typer av verksamhet som påverkar vattenkvaliteten. Det är viktigt att vattenråden får fortsätta vara ett forum för samarbete kring åtgärder och att de får det stöd som krävs för att upprätthålla och befästa vattenråden som forum.

I dagsläget fungerar de olika vattenråden väldigt olika. Det är ojämnt mellan vattenråden i fråga om stabilitet, finansiering och aktivitet. Många vattenråd kräver stort kommunalt stöd, både i fråga om finansiering och om personalresurser. För att åstadkomma åtgärder är det fördelaktigt om vattenråden kan vara en neutral part, som skiljs från kommunens roll som tillsynsmyndighet. Det kräver ett aktivt och självständigt vattenråd, gärna med en anställd samordnare och statligt finansiellt stöd. Om mer stöd kan ges direkt till vattenråden, tror Örebro kommun att vi kommer att kunna åstadkomma fler frivilliga åtgärder av verksamhetsutövare och privata aktörer.

Planerings- och åtgärdsarbete

Örebro kommun instämmer i att det är en brist i planeringsarbetet att det saknas mätdata för många vattenförekomster, vilket gör det svårt att fastställa åtgärdsbehov. Det behövs en helhetssyn på och ett utpekat ansvar för miljöövervakning, något som utredningen skulle kunna varit ännu tydligare kring. För att kunna göra en tillförlitlig klassificering av vattenförekomster behövs mer övervakning av speciellt grundvatten och kemiska faktorer för ytvattenförekomster.

Örebro kommun anser i likhet med utredningen att beslutande av miljökvalitetsnormer för vattenförekomster bör göras av en myndighet bestående av tjänstepersoner med rätt kompetens, däremot är åtgärderna en politisk fråga. Bedömningen av miljökvalitetsnormer behöver vara transparent och likvärdig över hela landet. Örebro kommun ser ingen anledning att skilja på åtgärdsprogrammen mellan vattendistriktet, då de i nuläget är lika. Man skulle kunna ha ett nationellt åtgärdsprogram. Kommunen ser positivt på att en myndighet, såsom Länsstyrelsen gör en bedömning av om åtgärder i åtgärdsprogrammen är tillräckliga för att uppnå god status.

Precis som sägs i utredningen, behöver åtgärdsprogrammen vara tillräckligt konkreta för att kunna vara styrande i det kommunala åtgärdsarbetet. Viktigt är också att åtgärderna utgår från vad kommunen har rådighet över. En annan

viktig aspekt är att åtgärderna sker i rätt ordning. Det är viktigt att vägledning från centrala myndigheter finns på plats innan åtgärdsprogrammen ska antas och åtgärderna utföras.

Kostnader och finansiering

I utredningen föreslås att kommuner tillsammans med Länsstyrelsen och andra berörda myndigheter ska ta fram en operativ plan på avrinningsområdesnivå. Planen ska sedan granskas av Länsstyrelsen för att se till att den är tillräcklig för att uppnå MKN. Detta kommer att kräva mer personella och finansiella resurser av kommunerna. I utredningen föreslås att länsstyrelsen får finansiering till en kommunstödare för att underlätta arbetet. Men det är även viktigt att kommunernas utökade krav på grund av detta får tillräcklig finansiering.

Örebro kommun instämmer i utredningens slutsats att finansieringen av vattenförvaltningsarbetet behöver öka. I utredningen föreslås att utökade anslag ska ges för de uppgifter som tillkommer genom utredningens förslag. Det är positivt. Men anslagen behöver öka även för de uppgifter som redan förväntas av kommunen. Kommunernas åtgärder kopplat till tillsyn och vattenskyddsområden behöver mer resurser, för att kunna genomföras i den utsträckning som behövs för att kunna uppnå vattenförvaltningens mål. Även finansiering för miljöövervakning behöver öka, likväl som den behöver struktureras.

I fråga om hur pengarna ska komma till kommunerna, föreslår utredningen att det generella statsbidraget ska höjas. Örebro kommun instämmer i den slutsatsen. Men i och med att statsbidraget beslutas årligen kan det bli svårt att exempelvis använda pengarna för att anställa personal, genomföra storskaliga projekt eller andra mer långsiktiga åtgärder.

I utredningen diskuteras även möjligheten att ta ut en vattenförvaltningsavgift. Utredningen är dock inte tillräckligt specifik i fråga om hur en vattenförvaltningsavgift skulle fungera. Om man ska gå vidare med förslaget behöver man specificera vem som tar ut avgiften, vilka vattenanvändare som ska betala den, med mera. Det finns flera problematiska delar i att ta ut en vattenförvaltningsavgift, exempelvis är många enskilda brunnar oregistrerade och det är svårt att mäta mängd vatten som tas ut. Det är i så fall viktigt att även vattenuttag inom jordbruket och andra verksamheter avgiftsbeläggs. Skulle kommunen också betala avgiften för sitt uttag till den kommunala dricksvattenförsörjningen? I så fall behöver man vara noga med utformningen av avgiften så att det inte kostar kommunerna mer än vad det ger.